

Prøver - Evaluering – Undervisning

Fransk

Maj-juni 2007

v/Eva Kambskard, medlem af opgavekommissionen

Indledning – Nye prøver i spil

Lad os starte med at slå fast, at det er en stor forbedring, at man nu også i Danmark inden for sprogfagene refererer til Den europæiske Referenceramme for Sprog. Det er et fagligt fremskridt, at vi bruger denne veldokumenterede, internationale platform og tager aktivt fat på at definere progression i sprogindlæringen efter disse fælles kriterier, med hensyntagen til og i bevidsthed om vore nationale CKF'er og Fælles Mål. For faget fransk i folkeskolen er det angivet, at vi ved FSA i 9. klasse sigter efter, at eleverne befinder sig på A2 niveau. Se Vejledning til prøverne i faget fransk, side 5

<http://www.skolestyrelsen.dk/skolen/afsluttende%20proever/proevevejledninger.aspx>

I kølvandet på dette kommer der er en ny vinkel på evaluering og prøver inden for sprogfagene, og med det som udgangspunkt er det en klar konsekvens at ændre FSA afgangsprøverne i den retning, som kom til sit første udtryk ved maj/juni prøverne 2007. Mange involverede lærere og elever har uofficielt givet udtryk for, at de som sådan synes at den **nye skriftlige prøveform** med tilknyttet lytte- og læsedel fungerer godt, og at de efter prøvens afholdelse har været i stand til at se bort fra de mange indledende strukturgrundede frustrationer: modstridige udmeldinger om mundtlig eller skriftlig prøve, den sene forekomst af ”prøve-prøverne”, nye censorordninger, udtræk m.m.

Hvad angår den **nye mundtlige FSA prøve** i fransk, som blev afholdt på holdene med fransk som valgfag, så har vi ingen officiel tilbagemelding om afviklingen, da der ikke blev udsendt beskikket censur til disse hold. Vi har således ingen erfaringsindsamling at formidle ud fra, hvorfor det bliver meget vigtigt at få beskikket censur ved udtræks- og valgfags FSA prøverne til maj/juni 08.

De nye prøver udvikler sig dynamisk i takt med at tankegangen omkring definition af færdigheder, målsætning og testning af standpunkter bliver integreret på en evalueringsmæssig valid måde. Ikke alt går at teste og det fremhæves da også, at man ved afgangsprøverne prøverne tester udvalgte slutmål. Udgangspunktet er stadig de centrale kundskabs- og færdighedsområder, hvorfor det kan være nyttigt at kaste et kort blik på, hvordan de relaterer sig til hinanden i den daglige sprogindlæring.

Når elever skal tilegne sig fransk sker det ud fra en proces, der sættes i gang af to hovedfaktorer: dels lysten til at lære det fremmede, bredt sagt ”kulturen” at kende og dels ønsket om selv at blive i stand til at forstå og kommunikere på det fremmede sprog. I en fremmedsprogs kontekst kunne sammenhængen mellem de centrale kundskabs- og færdighedsområder beskrives på følgende måde:

De kommunikative færdigheder betegner **hvad** eleverne er i stand til at foretage sig på fransk (lytte/forstå, læse/forstå, samtale, redegøre og skrive)

Sprog og sprogbrug betegner på **hvilket sprogligt/lingvistisk niveau** eleverne kan klare ovenstående (udtale, intonation, ordforråd, strukturer, sprogbrug m.m.)

Sprogtilegnelse betegner **bevidstheden hos eleven om, hvordan hun/han lærer/tilegner sig sproget** og de ovennævnte færdigheder

Kultur- og samfundsforhold reflekterer **fagets kulturformidlende indhold**: de tekster, film, musik, sange knyttet sammen i overordnede temaer

Det at lære fransk går – ligesom de andre sprogfag – på to ben: Indhold og udtryk.

Den skriftlige prøve FSA i fransk

Den centralt stillede prøve i FSA fransk maj 2007 kom til at bestå af to dele med hver sit tilhørende hæfte. En uddybende beskrivelse af baggrunden for de forskellige opgavetyper og hvad de tester i er at finde fra side 5 – 12 i **Vejledning til prøverne i faget fransk**, som ligger tilgængeligt elektronisk på

<http://www.skolestyrelsen.dk/skolen/afsluttende%20proever/proevevejledninger.aspx>

Hæfte 1

Del 1. Lytte-forstå

Del 2. Læse-forstå

Eleverne har 1 time i alt til at løse opgaverne i - uden hjælpemidler. Først arbejder de med Del 1, der er en prøve i lytteforståelse. Den tilhørende, centralt fremstillede CD afspilles for alle eleverne på en gang, samtidig med, at de besvarer opgaverne inden for forskellige former for lytning. Cd'en varer de 20 minutter, der er sat af til denne del af prøven. Alle instruktioner er på fransk, således som det er evalueringsmæssigt korrekt ved sådanne test. Spørgsmålene læses op, så opgaven så vidt muligt tester lytteforståelse og fokuserer direkte på målsproget uden på nogen måde at bevæge sig via dansk.

Det er vigtigt, at man i årets arbejde gør eleverne bekendt med det ordforråd, der bruges i instruktions-sproget. Opgavekommissionen vil i fremtiden prøve at benytte således kendte instruktioner, så eleverne ikke skal bruge en masse energi på at forstå opgaveformuleringerne, men kan koncentrere sig om indholdet af det enkelte ”item” og om at finde det rigtige svar. Det er derfor vigtigt, at man som lærer holder sig à jour med alle prøvesæt og deres måde at formulere opgaveinstruktioner på, da der over tid udvikles nye opgavetyper.

Hæfte 1

Del 1. Lytte-forstå

Lytte-forstå prøven består af 3 opgaver som skal besvares via løsning af multiple-choice opgaver:

- A. Les loisirs de Nathalie (4 svar – 4 points)
- B. Monsieur Martin et la télé (4 svar – 4 points)
- C. Rachid et Fanny se rencontrent (10 svar – 10 points)

Der er kun en rigtig svarmulighed til hvert spørgsmål (item) og hvert svar giver 1 point. Se omsætnings-tabeller m.m.

<http://www.skolestyrelsen.dk/skolen/afsluttende%20proever/rettevejledninger.aspx>

Bemærkninger fra de beskikkede censorer, der blev bedt om at kommenterer **omfang , indhold, teksters og opgavers sværhedsgrad** i Del 1:

Omfanget af opgaver i alt var passende, og det var antallet af opgaver til hver af de tre lytninger også. Det virkede som eleverne havde tid nok til at nå alle opgaver.

Måske ville det være en ide, hvis eleverne hørte en kort historie, der kun havde det formål, at eleverne blev omstillet til at høre fransk, inden de skulle åbne hæftet og løse opgaver.

Meget få har ubesvarede items

Det sproglige niveau passende i forhold til målgruppen

Set under ét var spredningen mellem de meget lette og de meget svære opgaver god og med den rigtige tyngde af mellemsvære opgaver. På den måde fik de dygtigste elever god mulighed for at demonstrere deres kunnen, og de svage elever oplevede at der var opgaver de magtede.

Indholdet fint og aktuelt, med moderne ord som alle kender fx ipod og begivenhed de fleste kender fx tour de France

Indholdet i øvelse 2 om M. Martin voldte en del elever problemer, bl.a. er det svært, at historien ikke foregår kronologisk, men starter med "slutningen" – og så kommer historien.

Hæfte 1

Del 2. Læse-forstå

Læse-forstå prøven består af 3 opgaver, der hver tester elevernes evne til at læse og forstå både specifikt og globalt, som beskrevet i Vejledningen.

- A. Les panneaux (*Combine chaque panneau avec la bonne phrase.* 6 « skilte » skal kombineres med parallelsætninger – 6 points)
- B. Faire la Fête (*Combine chaque personne avec le bon texte.* 5 udsagn skal kombineres med hver sin person - 5 points)
- C. Le journal intime de Sophie (9 forståelses-spørgsmål – 9 points)

Multiple-choice øvelsetyperne er nogle andre end ved lytningen, men stadig er der kun et rigtigt svar at gå efter. Også her er det vigtigt, at man i undervisningen træner "instruktionssproget", så eleverne hurtigt kan tage fat på opgaverne.

Censorbemærkninger til **omfang, indhold, teksters og opgavers sværhedsgrad** i Del 2:

Omfanget af opgaver i alt var passende, og det var antallet af opgaver til hver af de tre læsetekster også. Det virkede som eleverne havde tid nok til at nå alle opgaver. Indholdet og fortælleformen fungerede rigtig godt i alle tre tekster. Progressionen i teksternes sværhedsgrad var rigtigt ramt.

Indholdet er rigtig godt. Der er brugt mange ord de burde kende, hvis ikke fra fransk, så fra fx engelsk, samt det er aktuelt stof, de kan forholde sig til.

Opgavernes sværhedsgrad varierede på en sådan måde at de dygtigste elever fik mulighed for at skille sig ud. Samtidig var der kun meget få elever der næsten intet kunne. I opgave C var der relativt få der forstod at teksten overordnet handlede om venskab og ikke om kærlighed.

Teksterne i opgave B er ikke så svære – men her er opgaven til gengæld svær. Det er svært for eleverne at kombinere ud-sagn, der ligner hinanden meget. Det er vel også meningen, at der er noget, der skal være svært, så de dygtige får udfordringer.

Det fremkom som en mere generel kommentar, at man efterlyser en større synlig progression i opgaverne.

Det er desuden vigtigt at formidle hvilke kriterier, der kræves for at test med multiple-choice svarmuligheder er valide, da mange censorbemærkninger gav udtryk for manglende kendskab til systematikken dertil med en form for mistillid til prøvematerialet til følge.

Måske burde der være flere svarmuligheder ved hver opgave, så gætteligheden var meget lille. Her kan man faktisk være heldig at gætte sig til et 5-tal. Og for alle parter er det vel mere tilfredsstillende, at en elev får et velfortjent 5-tal end et 5-tal, hun har gættet sig til.

Hæfte 2

Del 1 – Sprog og sprogbrug

Del 2 – Skriftlig fremstilling

Eleverne har 2 timer til arbejdet med **Hæfte 2**. De bestemmer selv, hvordan de vil fordele tiden. De må have diverse hjælpemidler til deres rådighed: ordbøger – i bogform og elektroniske, grammatikker, grammatiske oversigter. Ved grammatiske oversigter forstås en grammatik, som indeholder oversigter, eksempler og forklaringer af grammatiske områder. Den grammatiske oversigt må gerne være lærer-/elevproduceret. Grammatikken må ikke have form af en daglig øvebog, hvori der forekommer længere tekststykker eller udfyldningsopgaver. En grammatisk oversigt skal være udformet som et selvstændigt hæfte eller en selvstændig bog.

På elevernes computere må der være stave- og grammatikkontrol m.m. - bortset fra adgang til internet.

Hvis det viser sig praktisk at afvikle prøven i lytte- og læseforståelse i et andet lokale end der, hvor der er adgang til computere og dækket op til arbejdet med Hæfte 2, er det tilladt at indlægge en mindre pause til lokaleskift.

Hæfte 2

Del 1 – Sprog og sprogbrug

Bemærkninger fra de beskikkede censorer, der blev bedt om at kommentere **omfang, indhold og opgavers sværhedsgrad** i Hæfte 2, del 1- Sprog og sprogbrug:

Der kunne måske godt have været flere opgaver. Der er vist ikke mange, der har brugt 30 minutter på de 5 aktiviteter.

Omfanget kan godt udvides med flere delemner, fx 6 i stedet for 4.

Dækkende for, hvad man kan forvente en elev kan efter 2-3 år fransk

De 5 aktiviteter kommer pænt omkring forskellige emner af principiel vigtighed: Vigtigste "grundverber", interrogativer, præpositioner samt færdighed i afkodning af bøjningsforhold.

Relevante opgaver, men frugtsalat-opgaven er ubehdlig fordi den danner kædereaktion. Hvis det første ord erforkert valgt, bliver hele opgaven forkeret. Det er ikke godt.

I Activité E er det ubehdlig, at hvis man eksempelvis starter med at vaske frugten og så i øvrigt fortsætter rigtigt, så får man fejl i alle opgaverne. Det er lidt sådan, at enten får man 4 rigtige eller 0. Med mindre man har gættet sig frem.

Her er lidt tendens til en stigende svarhedsgrad – det er godt. Men der kunne godt være flere opgaver og dermed mere både for de usikre og de dygtige elever.

Hæfte 2

Del 2 – Skriftlig fremstilling

Det er denne del af de nye prøver, som har været mest til debat. Hvor store forventninger kan vi have til elevernes evne til at udtrykke sig skriftlig på andet fremmedsprog, som de kun har haft 3 (for valgfaget 2!) skoleår til at arbejde med, når de samtidig skal lære at kommunikere mundtligt? Vi har desuden en tradition fra 10-klasse-prøven om en skriftlig fremstilling i essay-form, som gennem tiderne har været anset for det sværeste element ved prøverne i den danske folkeskole.

Der er ingen tvivl om at det skriftlige element i fremmedsprogsundervisningen er vigtig del – dels fungerer skriftlighed som støtte ved indlæring, som fastholdelse og fordybelse i ordforråd og strukturer – dels er skriftlighed i en verden med e-mail og kommunikation på internettet et vigtigt kulturetskab. Så selvfølgelig skal det indgå i og testes i på lige fod med de mundtlige færdigheder – men på hvilket niveau?

I slutmålene for fransk står der at eleven skal være i stand til at:

- *udtrykke sig skriftligt i et forståeligt sprog*
- *anvende retstavning så præcist, at meningen i en tekst bliver tilstrækkelig tydelig.*
- *anvende ordbøger, grammatiske oversigter og stavekontrol hensigtsmæssigt*
- *anvende viden om skriveprocessens faser*

I undervisningsvejledningen beskrives den skriftlige progression således:

Elevernes skrivehøst videreudvikles gennem kreative skriveaktiviteter som digte, breve, e-mails, historier og lignende. Progressionen går fra enkle associationsøvelser til mere sammenhængende tekstproduktion.

I Den europæiske Referenceramme beskrives den skriftlige kompetence på niveau A2 på følgende vis i Selvevalueringskemaet:

Jeg kan skrive korte, enkle notater og beskeder. Jeg kan skrive et meget enkelt personligt brev, f.eks. et takkebrev.

På niveau B1 lyder det således:

Jeg kan skrive en enkel og sammenhængende tekst om dagligdags temaer eller om emner, som interesserer mig personligt.

Jeg kan skrive personlige breve, hvor jeg beskriver oplevelser og indtryk.

Det kan således se ud, som om forventningerne til vore elever ved FSA angående skriftlig fremstilling ligger et sted mellem A2 og B1.

Opgavekommissionen gør sig megen umage med at finde oplæg og form til den skriftlige fremstilling, der skal gøre det muligt for eleverne at kunne udtrykke sig frit, men dog godt styret og hjulpet på skrift.

Le mail de Véronique

For at hjælpe og afgrænse opgaven er både start og slutning på fremstillingen givet, og det er vigtigt at lære eleverne, at de i deres besvarelse skal skrive det opgivne med, således at det færdige produkt bliver den helhed, det er tiltænkt som. De afskrevne ord tælles med i den endelige tekst og tjener til hjælp til eleven at komme korrekt ind i sproget og vise at de kan skrive en tekst korrekt af med accenter og det hele.

Som det står skrevet i opgaveformuleringen forventes det, at elevens besvarelse i omfang er en sammenhængende tekst på cirka 200-300 ord med anvendelse af skriftstørrelse 12 på computer, svarende til cirka en side i håndskrift.

Censurbemærkninger vedrørende teksten, illustrationer og opgaveformulering (f.eks. sværhedsgrad og elevernes udnyttelse af illustrationer og tekst):

Teksten er fin, den er en god støtte til eleven for at komme i gang. Den sørger også for, at det ikke er til at misforstå, hvem man skal skrive til, og tegningerne hjælper til indholdet. Det er på den måde "kun" sproget, eleven skal forholde sig til.

Billederne inspirerede mange, men en del blev forvirret over billedet af snowboarderen.

Elevbesvarelserne viser, at alle har kunnet bruge oplægget – og at selv de svage elever har benyttet i hvert tilfælde nogle af de videreskrivningsmuligheder, som oplægget giver mulighed for.

Mange elever giver blot en præsentation af sig selv, familien, fritidsinteresser og skolen.

Bemærkelsesværdig mange manglende kendskab til Paris. De fik fantaseret sig til strande og mulighed for skisport i nærområdet.

Det afgørende er opgaveformuleringen. Det er uhyre vigtigt at eleverne fra undervisningen er helt på det rene med at forståelse af opgaveformuleringen er nøglen til overbøvedet at komme ind i opgaven. Der sås flere eksempler på elever, der faktisk kunne skrive pænt, men som i nogen grad "glemte" opgaveformuleringens krav og derfor skrev løs ud fra deres egen dagsorden.

Bemærkninger vedr. omfang, sprogfærdighed, indhold og fejltypen i forhold til de formulerede vurderingskriterier:

Kravet om et omfang på 200-300 ord bør undersøges i forhold til kravene for A2.

Den skriftlige fremstilling kan overordnet deles i to hovedgrupper:

En gruppe, der under ingen omstændigheder har produceret noget, der bare minder om 200 ord – og en gruppe, som har opfyldt længdekravet.

Enkelte elever, hvis besvarelse af de øvrige opgaver i såvel hæfte 1 som 2 ikke har medført ret gode points, har med fantastisk skriveenergi kastet sig over den betydelige udfordring, en sådan skriftlig fremstilling må indebære for en elev på et sådant niveau.

Sproget er generelt meget ufærdigt, masser af verber, der er bøjet forkert, men de fleste har fundet frem til den rigtige glose i infinitiv. Indholdet er ikke sprudlende, men det lægger oplægget heller ikke op til.

Generelt ukendskab til anvendelse af ordbog er en stor fejlkilde. De pudsige ord vælges og dømmes passende i den valgte sammenhæng.

*Besvarelserne afslører behovet for at undervisningen fokuserer specifikt på fx konjunktioner, faste udtryk og vendinger der binder sætninger sammen. Herudover træning i at slå effektivt op i grammatik og ikke mindst ordbogstræning. Se fx denne interessante formulering: *Je amant peau seulement semer beaucoup.**

Guldorn af denne type: "Votre maison est plus grande que la nôtre mais notre jardin est plus grand que le vôtre", er der også et enkelt ex på!

Rettevejledning

Efter prøvens afholdelse – og efter en forensur laves en rettevejledning specifikt til hvert opgavesæt. Dette er til brug for censorerne: de ministerielt beskikkede og de kommunalt udpegede. I rettevejledningen maj/juni 2007 står der:

Prøven består af 2 hæfter, der indeholder fire dele:

- en opgave i lyttefærdighed
- en opgave i læsefærdighed
- en opgave i sprog og sprogbrug
- en opgave i skriftlig fremstilling.

Hver af de fire delprøver bedømmes særskilt. For de tre første dele optælles antal rigtige svar (point), der med forskellig vægt indgår i den samlede karakter. Ved udregningen af den samlede karakter vægter de enkelte delkarakterer således:

- lytning 25 %
- læsning 25 %
- sprog og sprogbrug 15 %
- skriftlig fremstilling 35 %

Til hjælp til rettetarbejdet blev der udarbejdet dels en facitliste til de tre første delprøver, dels en omsætningstabel i Excel, der automatisk kobledes points fra de tre første delprøver med karakteren fra skriftlig fremstilling, således at den endelige karakter fremkom automatisk. En uvurderlig hjælp for censorerne og en kvalitetssikring i karakterfastsættelsen. Se Svarregistrerings ark på følgende link:

http://us.uvm.dk/grundskole/proeverogevaluering/documents/FacitFSAfranskvarreg2007_300507.pdf

Den nye censorordning

Den nye censorordning giver god mulighed for at indarbejde så ensartet en vurdering ved prøverne som muligt. I den skriftlige del handler det især om vurderingen af den skriftlige fremstilling og da er det selvfølgelig nødvendigt, at ministeriet afholder censormøder en gang om året til afstemning af vurderingskriterier m.m. For at kvalitetssikre forløbet og vurderingen ved de mundtlige prøver, er det også af stor betydning, at de beskikkede censorer i fællesskab har diskuteret problemstillingerne omkring redegørelsen af elevens selvvalgte emne og at der kommer gang i diskussionen om, hvordan man mere validt kan etablere en platform for den del af prøven, der omhandler samtale. Det er en næsten umulig disciplin for en lærer og elev, der kender hinanden **og** temaerne at føre en naturlig samtale, så man skal måske til at tænke i andre baner.

Europarådets sprogafdeling har optaget nogle samtaler på DVD, hvor man for at kunne vurdere elevernes interaktion har ladet dem to og to trække samtale spørgsmål, som de så diskuterer med hinanden, hvorefter de bliver vurderet individuelt. En mulighed, der kunne være spændende at afprøve.

Man kunne også tænke sig et beskikket – og/eller et kommunalt udpeget censorkorps, der var specielt trænet i at være gode samtalepartnere, som rejste rundt og foretog disse eksaminationer. Også en mulighed, som samtidig ville kræve/skabe større faglighed omkring det at være beskikket eller kommunal censor.

Praktiske problemer omkring censuren.

Skolernes mulighed for at vælge mellem tre forskellige ordninger til fremsendelse af opgaver til censorerne har skabt stor forvirring i censorkorpset. Skolerne sender ikke altid deres opgaver samme dag, som prøven er afholdt. Det skal man tage højde for ved planlægning af forcensur næste år. Tidsrammen i år var for snæver, især for fransk som det sidste fag.

Flere censorer udtrykker problemer med at have flere skoler på listen, som man ikke modtager opgaver fra, samt at man i nogle tilfælde modtager opgaver fra skoler, der ikke står på listen. Sådanne forhold skaber forvirring. Der opfordres til en opstramning af disse regler, så det bliver muligt for alle parter at håndtere dem og kunne lave en fornuftig planlægning af censorarbejdet.

Den mundtlige prøve FSA

Da der i skrivende stund endnu ikke har været elever med fransk som tilbudsfag fra 7. klasse, der har været oppe til den nye mundtlige prøve, og der heller ikke har været nogen beskikket censur ved FSA for fransk som valgfag ved prøverne i juni 2007, kan der ikke skrives noget om hvordan det er forløbet. Derimod kan det stærkt anbefales at læse i Vejledningen om prøven og desuden, hvad der er skrevet under faget engelsk, hvor man jo har afprøvet forløbet. Det er dog vigtigt at gøre sig det klart, at der naturligvis vil være store forskelle mellem engelsk og fransk angående på hvilket sprogligt niveau, eleverne kan redegøre og samtale. Selv om teksten i bekendtgørelsen ser så ens ud for alle sprogfagene.

Nogle relevante fokuspunkter i forbindelse med den mundtlige prøve.

Som hidtil opgives der 30-40 normalsider inkl. ikke skrevet materiale. Disse 30-40 sider omfatter klassens tekstopgivelser fra året arbejde og den enkelte elevs tekster vedr. det selvvalgte emne. Dvs. 40 sider er det maximale samlede antal sider, der opgives for en elev, men tallet af sider kan variere fra 30-40.

Tekstopgivelserne fra årets arbejde er ofte et udvalg fra de mange flere tekster, der er arbejdet med i årets løb, eller uddrag af disse. Der arbejdes i langt de fleste tilfælde med langt flere tekster, end der skal opgives til prøven. Nyt er blot, at der i det samlede antal sider skal der være plads til de tekster, eleven har valgt at benytte til sit selvvalgte emne. Det er vigtigt, at læreren i samarbejde med eleverne har valgt tekster eller så brede temaer, at eleverne kan fordybe sig i et emne hertil.

Baggrund for valget af stof ligger i følgende beskrivelser fra Vejledningen:

- Eleverne skal arbejde med forskellige teksttyper, som har relevans for dem, og som giver viden om samfundsforhold i fransktalende lande.
- Eleverne skal opbygge et centralt ordforråd og en sproglig bevidsthed, som kan anvendes og overføres, når de skal tale om andre emner.
- Ikke-skrevet materiale og billedmedier har stor værdi og er kilde til inspiration, da det giver eleverne konkrete oplevelser af deres emne.

Forslag til arbejdet omkring Elevens selvvalgte emne:

- Senest i marts brainstormer læreren og eleverne sammen over mulige emner inden for de forskellige temaer, der er arbejdet med i løbet af året. Denne brainstorm kan med fordel foretages løbende som afslutning på hvert fælles læst emne og gemmes for at blive taget frem igen i marts.
- Læreren researcher på materiale, der kan inspirere eleverne, herunder hjemmesider, bøger, film, dvd/video og blade. Eleverne kan også bidrage.
- Derefter ser eleverne på materialet, lader sig inspirere og ser, hvad de kan bruge. Denne fase handler om læsning efter hovedindhold af materialet, om udvælgelse og sortering.
- Eleverne vælger emner og brainstormer individuelt over dette.
- Senest i april udarbejdes en disposition. Eleverne vælger tre til fem punkter, som de vil uddybe i deres selvvalgte emne, og de lægger sig fast på tekstopgivelserne. Teksterne til det selvvalgte emne, cirka fem normalsider, holdes inden for den fastsatte ramme for tekstopgivelser.
- Eleverne skriver korte, mundrette tekster til de forskellige punkter i deres disposition. Dispositionen skal være færdig inden udgangen af april.
- Derefter tilegner eleverne sig stoffet, så de er helt fortrolige med deres redegørelse.
- Der gives et passende antal timer til at arbejde med teksterne, cirka seks til otte timer.
- Når arbejdet med det selvvalgte emne er afsluttet, og dispositionen er afleveret, ophører vejledningen.

Vedrørende den efterfølgende samtale og de oplæg til samtale, som læreren skal fremstille for at sætte den i gang henvises til Vejledningen. Det er en kunst at lave disse oplæg, således at eleven ikke endnu en gang bliver afkrævet en redegørelse for sine synspunkter (lukkede spørgsmål), men i stedet bliver afsæt for at både elev og lærer kan udveksle meninger og udtrykke synspunkter. Det skal gøres klart for eleven, at begge parter i en samtale har ansvaret for at den flyder og holdes i gang – og læreren skal gøre sig klart, at det er ok med pauser i en samtale, at eleven kan have brug for tid til at tænke sig om, til at tage initiativ, hvilket man som lærer i den allerbedste velvilje ofte fratager dem og derved hindrer eleven i at vise sin evne til samtale/interaktion.

Vurdering og karaktergivning

Som hjælp til vurdering af redegørelse og samtale finder man i Vejledningen følgende ark, som det kan være praktisk for både censor og lærer at udfylde med elevens navn, afkrydsninger og den endelige karakter. Arkene kan derefter gemmes i et år som dokumentation i tilfælde af klagesager. Det ville være praktisk, hvis skolerne indsamlede og arkiverede dette materiale.

Vejledning til prøverne i faget fransk, del 1 Den mundtlige prøve
30 / 55

Kommunikative færdigheder usikker o.k. meget sikker

Eleven redegør for selvvalgt emne.

Eleven fremsætter synspunkter.

Eleven lytter og reagerer i samtalen.

Eleven forstår lærerens og censors spørgsmål.

Eleven tager initiativ i samtalen.

Sprog og sprogbrug usikker o.k. meget sikker

Elevens udtale og intonation.

Eleven udtrykker sig forholdsvis klart:

- anvender et til situationen relevant ordforråd
- benytter franske tale vendinger
- anvender den funktionelle grammatik

Sprogtilegnelse usikker o.k. meget sikker

Eleven anvender og udnytter lyttestrategier i samtalen.

Eleven anvender kommunikationsstrategier i samtalen.

Kultur- og samfundsforhold usikker o.k. meget sikker

Eleven relaterer til tema- og tekstopgivelser.

Eleven relaterer til kultur- og samfundsforhold.

Eleven drager sammenligninger med egne kulturforhold.

Fra august 2007 træder den nye karakterskala i kraft og det kan derfor være relevant at sammenholde ovenstående målbeskrivelser med beskrivelserne for de nye karakterer.

Vejledende karakterbeskrivelse, Folkeskolens afgangsprøve

Fransk

Mundtlig, Frivillige prøvfag (valgfag)

Karakter	Betegnelse	Beskrivelse
12	Fremragende	Eleven viser god indsigt i det selvvalgte emne og udtrykker sig frit i sin redegørelse i et enkelt, sammenhængende sprog og med et centralt ordforråd. Elevens sprogproduktion udtrykker sikkerhed i anvendelsen af den mest basale grammatik. Eleven viser forståelse af det igangsættende spørgsmål og kan føre en samtale på en sikker og overbevisende måde samt inddrage flere relevante områder inden for rammen af prøveoplægget. Eleven tager naturligt initiativ, lytter og reagerer frit og spontant i samtalen. Eleven har en god udtale og intonation, der ligner fransk sprogtone. Eleven udviser sikkert kendskab til kultur- og samfundsforhold i fransktalende lande såvel i redegørelse som i samtalen.

7	God	Eleven udtrykker sig i sin redegørelse for selvvalgt emne såvel som i samtalen i et forholdsvis enkelt og nogenlunde sammenhængende sprog og med et centralt ordforråd. Eleven udviser rimelig sikkerhed i anvendelsen af den funktionelle grammatik med en del mangler, som dog ikke forstyrrer kommunikationen væsentligt. Eleven viser god forståelse af det selvvalgte emne og af det udtrukne prøveoplæg og inddrager flere relevante områder inden for emnet/emnerne. Eleven tager en del initiativer, lytter og reagerer, og kan svare på helt enkle spørgsmål med hjælp fra eksaminator. Eleven har en forståelig udtale og intonation, der ligner fransk sprogtoner. Eleven udviser et nogenlunde godt kendskab til kultur- og samfundsforhold i fransktalende lande.
02	Tilstrækkelig	Eleven udtrykker sig i sin redegørelse for selvvalgt emne såvel som i samtalen i et sprog, der er gennemgående forståeligt, men noget usammenhængende, og der er flere sproglige fejl og mangler, hvilket i nogen grad forstyrrer kommunikationen. Det selvvalgte emne er i store træk forstået. Sproget er stort set forståeligt og nogenlunde klart. Eleven inddrager i tilstrækkeligt omfang relevante områder inden for emnet/emnerne. Samtalen foregår mest ved, at eleven svarer kortfattet på stillede spørgsmål. Elevens udtale og intonation bærer præg af en vis usikkerhed. Eleven har vanskeligt ved at inddrage kultur- og samfundsforhold i fransktalende lande i samtalen.

**Vejledende karakterbeskrivelse, Folkeskolens afgangsprøve
Fransk
Skriftlig, Prøvefag til udtræk og Frivillige prøvefag (valgfag)**

Karakter	Betegnelse	Beskrivelse
12	Fremragende	Lytte- og læseforståelsen er meget sikker både med hensyn til lytning og læsning efter hovedindhold og lytning og læsning efter specifik information. Der er fortrinsvis få fejl i løsningen af opgaverne i såvel lytning og læsning som i sprog og sprogbrug. Den skriftlige produktion er sammenhængende med en sikker brug af et centralt ordforråd. Eleven viser sikkerhed i at anvende relevante udtryk og vendinger, og sproget er fortrinsvis uden meningsforstyrrende fejl. Eleven viser sikkerhed i at anvende den funktionelle og for forståelsen mest basale grammatik, hvilket især gælder kongruens, verbalformer og ordstilling. Endvidere udvises en vis sikkerhed i stavning, herunder brugen af tegnsætning. Der accepteres fejl, hvis de ikke hæmmer forståelsen væsentligt. Besvarelsen er grundig og inddrager relevante områder inden for emnet.

7	Godt	Lytte- og læseforståelsen er forholdsvis sikker både med hensyn til lytning læsning og efter hovedindhold og lytning og læsning efter specifik information. Der forekommer flere fejl i løsningen af opgaverne i såvel lytning og læsning som i sprog og sprogbrug. Den skriftlige produktion er stort set sammenhængende i form af enkle sætninger. Ordvalget er centralt og nogenlunde dækkende. Eleven viser rimelig sikkerhed i at anvende den funktionelle og for forståelsen mest basale grammatik, hvilket især gælder kongruens, verbalformer og ordstilling. Eleven udtrykker sig forholdsvis klart og forståeligt i et enkelt sprog med relevante vendinger og udtryk. Sproget indeholder flere fejl, som dog ikke forstyrrer kommunikationen væsentligt. Eleven inddrager nogen, men ikke alle relevante områder i sin besvarelse.
02	Tilstrækkeligt	Lytte- og læseforståelsen er acceptabel, men præget af usikkerhed både med hensyn til lytning og læsning efter hovedindhold og lytning og læsning efter specifik information. Der er mange fejl og mangler i løsningen af opgaverne i såvel lytning og læsning som i sprog og sprogbrug. Den skriftlige produktion er præget af at være usammenhængende og med et begrænset ordforråd. Eleven viser usikkerhed i at anvende viden om den helt basale grammatik, hvilket især gælder ordklasser, kongruens, verbalformer og ordstilling. Sproget mangler præcision, og der forekommer flere fejl, der hæmmer forståelsen. Besvarelsen er tilstrækkelig, men med en hel del mangler. Eleven inddrager få relevante områder inden for emnet.

Fælles Mål 2...

Når vi taler om nye prøveformer, er det naturligvis væsentligt at gøre sig klart, hvad er det for nogle mål, vi ønsker at afprøve, og hvilke kompetencer vi ønsker at teste hos eleven. Med Fælles Mål og Faghæftet for fransk og de nye prøver 2007 har man taget de første skridt i retningen af at arbejde mere målrettet efter en klarere definition af hvad sprog er (Den europæiske Referenceramme) og at tilrette den løbende evaluering og de centrale prøver derefter. I arbejdet dermed er det blevet klart, at Fælles Mål ikke på alle punkter indfrier de krav, man må stille, hvis man tager evaluering alvorligt, hvorfor man har nedsat arbejdsgrupper til at udarbejde en tilpasset, revideret tekst, hvis arbejdstitel foreløbig er Fælles Mål 2. Denne nye tekst for fransk ventes tilgængelig for undervisningsverdenen i begyndelsen af 2008, og vil så blive implementeret efterfølgende – i undervisning og prøver, hvorfor det endnu engang er værd at påpege, at intet er statisk i disse år, man arbejder sig langsomt, men sikkert frem mod at opbygge en evalueringskultur i Danmark og det kræver uendelig stor arbejdsindsats og fleksibilitet på alle niveauer.

Det, der er det væsentlige ved de nye sprogpøver, er naturligvis, at eleverne får optimale muligheder for at vise, hvad de kan. Folkeskolen er blot et skridt på vejen i deres videre liv og uddannelsesforløb, og derfor er det væsentligt, at alle uddannelsesstrin har samme faglige forståelse for faget fransk og er bevidste om, hvilke sproglige kompetenceområder og hvilket sprogligt niveau, de har ansvaret for, så eleverne kan udbygge og udvikle sig fransksprogligt igennem hele uddannelsessystemet.

FS10 Skriftlig prøve maj/juni 2007

Årets opgavesæt – et rigtigt sommersæt!

Det fælles overordnede tema skulle gerne lede elevernes tanker og fantasi frem mod den snart forestående ferie. Sol og sommer i illustrationerne præger alle tre opgaver, selv om forsidebilledet denne gang er sparet væk.

I valget af opgaver er det et kriterium, at opgaverne giver mulighed for besvarelser på forskellige niveauer. Et andet kriterium er, at opgaverne skal give eleverne mulighed for at tage udgangspunkt i egne erfaringer og oplevelser på et niveau, der passer til CKF og læseplanens intentioner. Opgaveudvalget tilstræber, i valget af tekster og illustrationer, at eleverne kan få øje på og inddrage kultur- og samfundsforhold.

Ved at have et fælles overordnet emne i tankerne, når opgavesættet sammensættes håber opgavekommissionen på at give eleverne yderligere mulighed for inspiration i deres arbejde med den valgte opgave, da hele sættets tekst- og billedmasse i realiteten kan bruges. Samtidig er det selvfølgelig klart, at afskrift af tekster fra de andre opgaver ikke kan accepteres.

Opgave 1 – *Paris Plage – une bonne idée ?*

Dette er den refererende reportageopgave. Eleverne skal forholde sig til en autentisk informationsfyldt tekst, en slags reklame for ideen om Paris Plage. Opgaven er delt i to faser, hvor eleverne i første fase skal forholde sig til de påstande, der er i teksten, dernæst skal de skrive frit om, hvordan de selv kunne tænke sig at tilbringe en dag på stranden.

Que penses-tu de l'idée de Paris Plage ?

Et toi, comment préfères-tu passer une journée à la plage ?

Opgaverne delte sig ofte i to grupper: gruppe 1 havde helt forstået idéen med at lave en kunstig strand midt i storbyen og havde en tilstrækkelig forståelse af livet i Paris for at kunne forholde sig til tekstoplægget, der stammer fra Paris Plage's hjemmeside. Denne gruppe skrev forholdsvis meget om den første del af opgaven – og en hel del mindre om sin egen dag på stranden. Med gruppe 2 var det omvendt. De havde ikke helt forstået, hvad det der Paris Plage egentlig var for noget, de valgte et par punkter ud til lidt vage kommentarer, men derefter fortalte de så meget mere om hvordan de selv kunne lide at tilbringe en dag på stranden. Det passer godt i tråd med, hvad opgavekommissionen havde tænkt, da opgaven blev lavet. Men det er interessant, hvordan opgaven således lidt mere indirekte kom til at afsløre elevernes kendskab til og forståelse for, hvordan livet leves i storbyen. Og da er der også stor forskel på forudsætningerne, afhængigt af, om man er vokset op i København eller Thisted. Vurderingsmæssigt bliver hovedvægten lagt på det sproglige udtryk, men et vist kendskab til Paris må forventes.

Opgave 2 – *Qui se cache sous les parasols ?*

Med udgangspunkt i et maleri af Raoul Dufy, *Les trois parapluies* fra 1906 er der lagt op til at eleverne kan skrive fabulerende, om end med lidt strukturhjælp i opgaveformuleringen. Efter en kort indledende tekst, der sætter tid, sted, klima og personer i relief, skal eleverne vælge en af de tre hovedpersoner på

maleriet og fortælle om denne person. skrive, hvad de oplever, der foregår på billedet, og hvad de forestiller sig, der derefter sker.

Choisis une des femmes sous les parasols et raconte son histoire :

- *Présente cette personne.*
- *Pourquoi est-elle là ?*
- *Comment se passe sa journée ?*

Det var tydeligt, at dette maleri var velegnet til at sætte gang i elevernes venstre hjernehalvdel, der er modtagelig for sanseindtryk og billeder. Det viste sig at give inspiration til mange forskellige opfattelser og oplægget med at skulle vælge en person og fortælle hendes historie gik fra det meget enkle, faktuelle nærmest minibiografiske beskrivelse til den meget varierede, spændende og uventede tolkning. Den i opgaveformuleringen fastlagte struktur hjalp tilsyneladende elever, der giver sig i gang med det mere fabulerende til at holde sig lidt på sporet – og ikke forvilde sig ud på de sproglige eskapader, som vi somme tider er ude for i de oplæg, der lægger op til en fabulerende besvarelse.

Opgave 3 – *Allô, ç va ?*

På baggrund af to feriefotos med tilhørende tegninger af to unge Dimitri og Simone, der taler i telefon med hinanden – og med nogle hjælpende verber og verbale udtryk, skal eleverne skrive den dialog, der finder sted mellem de to unge. Dimitri er på badeferie med familien, hvorimod Simone må blive hjemme i Lyon.

Ecris le dialogue entre Dimitri et Simone.

Det er en af de få gange i franskopgavernes 17-årige historie, at der i opgaveformuleringerne lægges direkte op til, at eleverne skal skrive en dialog. I dette tilfælde drejede det sig om en telefonsamtale, og det var interessant at se, hvad der kom ud af det. Det var en noget blandet affære. Der forekom en hel del kortfattede, meget enkle dialoger med meget mundrette udtryk. Men sådan er samtaler mellem de unge på mobilen jo, så denne opgave kræver af eleverne, at de skal være i stand til at vurdere, hvor meget ekstra, det er nødvendigt, de skriver for at leve op til kravene om omfang. Og det var der faktisk rigtig mange elever, der kunne. De udvidede samtalen på en fin måde, inddrog emner, der ikke umiddelbart var lagt op til i ”hjælpe”verberne og fandt på relevante situationer at fortælle om i telefonen. Om nye venner, de havde fået, om kærester, om begivenheder i familien m.m. En ting der var gennemgående var, at rigtig mange elever gav udtryk for at Dimitri og Simone savnede hinanden – og det kom der mange sjove sproglige varianter ud af. Så der kan være brug for at arbejde lidt mere med den type udtryk i den daglige undervisning. Et andet fokuspunkt i denne opgave er de verber, der i oplægget er formuleret i infinitiv. Alt for mange elever oplægget ureflekteret og glemmer at bøje verberne i passende former.

Censorbemærkninger vedr. omfang, sprogfærdighed, indhold og fejltyper:

Jeg har i år haft rigtig mange gode stile. De har været lange og rigtig omfangsrige. Jeg har givet mange 7 og 8-taller i år.

Generelt har sprogniveauet også været pænt. Kun haft en lille håndfuld stile med uforståelige passager, helt ubehjælpomt sprog. Resten har været læsbar, forståelige og nogle har været meget fine.

50 % af verberne er generelt bøjet rigtigt. Det ser ud som om, eleverne efterhånden har styr på être, avoir og 1. bøjning, men der er fejl i mange af de andre verber.

Censorbemærkninger vedr. brugen af edb:

Ca. 95 % af opgaver blev afleveret på pc. Det er meget lettere at læse.

De fleste mestrer korrekt opsætning på pc i forhold til opgavegenren.

Mange af dem, der har skrevet opgave 3 laver fint layout, hvoraf det fremgår at to personer taler sammen.

Følgende sproglomster fra årets prøver kan vække til eftertanke og muligvis give et fingerpeg om, hvor det kan være klogt at sætte ind i arbejdet med at bruge ordbog og med Sprog og sprogbrug:

- *c'est très matières grasses à il y a concerts*
- *c'était épais à*
- *les parasols qui protégé le courage de soleil*
- *je amant peau*
- *comment hier cela*
- *ils ont la possibilité que juments dans les trampolines*
- *une bonne démodé glace*
- *ils n'ont pas conseiller de partir en vacances*
- *elle ne sèche pas*
- *je déteste les sapeur-pompiers dans la mer*

FS10 mundtlig

Tekstopgivelser – i al deres alsidighed

Tekstopgivelserne var i år fundet dels i de nyere lærebogssystemer (Formidable og Avantgarde), dels i supplerende tekster til undervisningsbrug og tekster taget fra en autentisk sammenhæng. Internetsider indgik også i tekstopgivelserne. Balancen mellem tekster fra lærebogssystemerne og andre tekster forekom passende. Hvad angår normalsidetallet, var der klar overvægt af korte, selvstændige tekster i forhold til længere samlede tekster.

De valgte tekster forekom gennemgående passende i forhold til prøveniveauet. Dette gjaldt også hvor læreren havde medtaget tekster fra lærebogssystemerne bøger til yngre klassetrin. Disse tekster var typisk autentiske tekster, fx sangtekster.

En stor del af de ikke-skriftlige tekstopgivelser var musik og film. Blandt spillefilmene var det tydeligt at de senere års udgivelser af franske film til undervisningsbrug nu slår igennem. Man kan forestille sig et boom i brugen af spillefilm, nu hvor de nye regler fra Copy-Dan gør det muligt at benytte sig af markedets spillefilm på en helt anden måde end tidligere, hvis skolen har det rette abonnement.

Også malerier og anden form for billedkunst forekommer, fx i forbindelse med en studietur til Frankrig. I det hele taget var der en god balance mellem de skriftlige og de ikke-skriftlige tekstopgivelser og mellem skønlitteratur og sagprosa.

Prøveoplæggene – med sammenhæng og aktualitet.

Alle prøveoplæg var hentet i forlagsproducerede prøvematerialer. Samtlige lytteoplæg var cd eller kassettebånd.

Prøveoplæggenes sammenhæng til tekstopgivelserne var relevant og tydelig, og sværhedsgraden var i det store og hele passende.

Det kan være så som så med alsidigheden når alle prøveoplæg tages fra de forlagsproducerede prøvematerialer idet disse næsten alle er bygget op over mere eller mindre faste skabeloner.

Lærerne skal huske at rette prøveoplæggene så deres faktuelle indhold er justerede i forhold til den aktuelle kontekst de indgår i, fx euro i stedet for franc eller præsident Sarkozy i stedet for Chirac.

Kendskab til prøvebekendtgørelse, vejledning og vurderingskriterier

Lærerne landet rundt synes at være velforberedte og godt orienteret i prøvebestemmelserne.

Ændringer eller status quo for FS10?

Mange fransklærere giver udtryk for, at det netop i tiende klasse ville skabe god mening at give eleverne mulighed for at demonstrere deres kunnen i et selvvalgt emne, da det passer vældig godt til arbejdsformen på dette klassetrin. På sigt er det ligeledes uheldigt at der ikke er en logisk sammenhæng mellem, hvordan man bedst tester kommunikative færdigheder som: lytte, læse, redegøre mundtligt, samtale/interaktion og skriftlighed. Man kan ikke med alvor sige, at vi sigter efter en større faglighed omkring evaluering, hvorfor man ændrer prøven til FSA, men så samtidig bibeholder de ”blandede bolchers test” på 10.klasse niveau. Det er umuligt at forsvare fagligt.

Prøveforløb og vurdering

De fleste elever har tilsyneladende ikke større problemer med at nå at arbejde med prøveoplæggene inden for de 20 minutters forberedelsestid.

Inddragelsen af relevante dele af tekstopgivelserne foregår naturligt og virker godt indarbejdet i elevernes bevidsthed om prøveforløbets elementer.

Mange elever trækker nu de væsentlige punkter i de to prøveoplæg frem i stedet for at referere i detaljer. Lærerne er åbenbart lykkedes godt med at træne elevernes i det fokus.

De svage elever hammes meget i samtalen mest af alt p.g.a. et lille og mangelfuldt ordforråd. Kun enkelte elever er i stand til at styre prøveforløbet i den retning de ønsker, de fleste er afhængige af lærerens hjælp.

Voteringen giver meget sjældent anledning til alvorlige diskussioner om niveauet. Det er en god idé, at censor giver eleven karakteren og forklarer fagligt, hvorfor man er nået frem til netop den karakter. Afgangsprøvens vigtigste funktion er at motivere eleven til at gå videre med faget med en god erkendelse af sin egen sproglige færdighed.

Det er meget tydeligt i prøvesituationen, at eksaminators sproglige niveau og overskud påvirker elevernes præstation meget – både i positiv og negativ retning. Besidder læreren et sådant sprogligt overskud, hjælper det på afgørende vis med til at støtte den usikre elev.

Censuren – en kommentar

Udsendelsen af censorer i fransk på 10.klassetrin har de sidste år været problematisk. Der er en stor koncentration af franskundervisning på bestemte efterskoler og 10.klassecentre, hvilket tilsyneladende indebærer, at de får beskikket censor gang efter anden. Ikke blot undrer lærerne sig over, hvorfor de altid har beskikket censor (somme tider den samme) år efter år, men det betyder også, at der ikke bliver plads til beskikket censor i andre fag. Det er nødvendigt, at man gør noget ved det, ligesom det er af afgørende betydning at få samlet så mange erfaringer som muligt omkring den mundtlige prøve til FSA, som tidligere nævnt under afsnittet om FSA-prøven.

Nye vurderingskriterier

Ved de næste prøver står vi overfor at skulle bedømme eleverne efter den nye karakterskala. Det bliver påkrævet at have målene present og være bevidst om, hvor meget den enkelte elev mangler at kunne for at komme til den fremragende, den gode, den tilstrækkelige præstation etc. Og der forestår et arbejde med at aflære kriterierne for karaktergivning med 13-skalaen.